

lopig een afwachtende houding aan te nemen. De aartsbisschop had daar geen bezwaar tegen, maar er bleef in hem een zeker wantrouwen: de bezetter had wel vaker op het ene moment concessies gedaan die op het volgende ingetrokken werden.

Inderdaad, nog op de avond van die 15de januari vernam de aartsbisschop dat enkele katholieke bladen NSB-advertenties ontvangen hadden met de verplichting, deze twee dagen later, 17 januari, op te nemen.¹ Nu kon niet langer gewacht worden; pater Brandsma die hij telefonisch raadpleegde, was het daar mee eens. Op 16 januari gingen de brieven naar de katholieke pers uit. Nog voor ze daar ontvangen waren, had men er evenwel bericht gekregen dat de NSB-advertenties ingetrokken waren. Dat laatste maakte op de aartsbisschop niet veel indruk. Hij wenste klaarheid. Hij wenste, anders gezegd, de gevraagde schriftelijke verklaringen van de directies en de hoofdredacties te ontvangen – en hij kreeg ze, óók van het Neerlandia-concern, zelfs van Hugo van den Broeck; hij kreeg ze alleen niet, zoals hij gevraagd had, via pater Brandsma.

Janke's voorstel, door Schmidt overgenomen, was uitgevoerd: Titus Brandsma was gearresteerd – op 19 januari.

*

Brandsma's arrestatie vond, zoals uit het voorafgaande blijkt, op een moment plaats waarop de Duitsers al toegegeven hadden: met hun instemming was met de NSB de afspraak gemaakt dat men, wat de NSB-advertenties betrof, aan de katholieke pers voorbij zou lopen. Had dat een reden kunnen zijn, óók Brandsma met rust te laten? Neen. Integendeel zelfs: het departement had bakzeil moeten halen, men moest er, althans voorlopig, in berusten dat advertenties, uitgaande van de enig toegelaten politieke beweging, aan een kwart van de Nederlandse krantenlezers niet meer onder ogen zouden komen. Men had het eenheidsfront van de katholieke pers gerespecteerd, overigens op een moment waarop dat front eerst in opbouw was. Men wist dat die opbouw het werk was van pater Brandsma; dat was bij de contacten in katholieke kring genoegzaam gebleken. Bovendien vond de *Sicherheitspolizei* in Brandsma's werkkamer in Nijmegen alle stukken die uit zijn

De aanbieding van deze advertenties is vermoedelijk een vergissing geweest; denkbaar is evenwel ook dat een lagere functionaris van de NSB er niet voor voelde, zich te houden aan de afspraak die Huygen op 10 januari met Blokzijl gemaakt had.